ORDONANȚA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

13 septembrie 2017*

[Text îndreptat prin ordonanța din 27 octombrie 2017]

„Acțiune în anulare – FEDER – Reducerea unei contribuții financiare – Programul Interreg II/C «Bazin de inundare Rin-Mosela» – Nerespectarea termenului de adoptare a unei decizii – Încălcarea normelor fundamentale de procedură – Acțiune în mod vădit fondată”

În cauza T-119/10,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat inițial de Y. de Vries, de J. Langer și de C. Wissels, ulterior de J. Langer, de M. Bulterman și de B. Koopman, în calitate de agenți,

reclamant,

susținut de

Regatul Belgiei, reprezentat inițial de M. Jacobs și de T. Materne, ulterior de M. Jacobs și de J.-C. Halleux, în calitate de agenți,

și de

Republica Franceză, reprezentată inițial de G. de Bergues și de B. Messmer, ulterior de J. Bousin și de D. Colas, în calitate de agenți,

intervenientе,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de W. Roels și de A. Steiblytė, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se urmărește anularea Deciziei C(2009) 10712 a Comisiei din 23 decembrie 2009 de reducere a asistenței din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) acordată în favoarea programului de inițiativă comunitară Interreg II/C „Bazin de inundare Rin-Mosela” Regatului Belgiei, Republicii Federale Germania, Republicii Franceze, Marelui Ducat al Luxemburgului și Regatului Țărilor de Jos în aplicarea Deciziei C(97) 3742 a Comisiei din 18 decembrie 1997 (FEDER nr. 970010008),

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

* Limba de procedură: neerlandeza.

compus din domnul D. Gratsias, președinte, doamna I. Labucka (raportor) și domnul I. Ulloa Rubio, judecători,

grefier: domnul E. Coulon,

dă prezenta

Ordonanță

Cadrul juridic

1 Pentru perioadele de programare 1989-1993 și 1994-1999, normele în materie de fonduri structurale (în special cu privire la obiectivele, programul, plățile, gestionarea și controlul și corecțiile financiare) au fost enunțate, printre altele, în Regulamentul (CEE) nr. 2052/88 al Consiliului din 24 iunie 1988 privind misiunile și eficiența fondurilor structurale, precum și coordonarea activităților proprii și operațiunile Băncii Europene de Investiții și ale altor instrumente financiare existente (JO 1988, L 185, p. 9), care a fost modificat în special prin Regulamentul (CEE) nr. 2081/93 al Consiliului din 20 iulie 1993 (JO 1993, L 193, p. 5), și în Regulamentul (CEE) nr. 4253/88 al Consiliului din 19 decembrie 1988 de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 2052/88 privind coordonarea colaborării între diferite fonduri structurale, pe de o parte, și între acestea și cele ale Băncii Europene de Investiții și ale altor instrumente financiare existente, pe de altă parte (JO 1988, L 374, p. 1), care a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 2082/93 al Consiliului din 20 iulie 1993 (JO 1993, L 193, p. 20).

2 Articolul 24 din Regulamentul nr. 4253/88 prevede:

„(1) Dacă realizarea unei acțiuni sau aplicarea unei măsuri pare să nu justifice nici o parte, nici întreaga contribuție alocată, Comisia efectuează o examinare corespunzătoare a cazului, în cadrul parteneriatului, solicitând în special statului membru sau celorlalte autorități desemnate de acesta pentru aplicarea măsurii respective să își prezinte observațiile într-un termen stabilit.

(2) În urma acestei verificări, Comisia poate reduce sau poate suspenda contribuția pentru acțiunea sau pentru măsura în cauză, dacă verificarea confirmă existența unei neregularități sau a unei modificări importante care afectează natura sau condițiile de punere în aplicare a acțiunii sau a măsurii și pentru care nu a fost solicitată aprobarea Comisiei.

[…]” [traducere neoficială]

3 Regulamentele nr. 2052/88 și nr. 4253/88 au fost înlocuite, cu efect de la 1 ianuarie 2000, de Regulamentul (CE) nr. 1260/1999 al Consiliului din 21 iunie 1999 de stabilire a dispozițiilor generale privind fondurile structurale (JO 1999, L 161, p. 1).

4 Potrivit articolului 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1260/1999, acest regulament nu afectează continuarea sau modificarea, inclusiv anularea totală sau parțială, a unei asistențe aprobate de Consiliu sau de Comisie pe baza Regulamentelor nr. 2052/88 și 4253/88 și a oricărei alte legislații aplicabile acestei asistențe la 31 decembrie 1999.

5 Regulamentul nr. 1260/99 a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune (JO 2006, L 210, p. 25, Ediție specială, 14/vol. 2, p. 64).

6 Articolul 100 din Regulamentul nr. 1083/2006, intitulat „Procedură”, prevede:

„(1) Înainte de a decide cu privire la o corecție financiară, Comisia deschide procedura informând statul membru în ceea ce privește concluziile sale provizorii și invitând statul membru respectiv să își prezinte observațiile în termen de două luni.

În cazul în care Comisia propune o corecție financiară pe baza unei extrapolări sau a unei rate forfetare, statul membru are posibilitatea să demonstreze, prin examinarea documentelor în cauză, că nivelul real al neregularității este mai mic decât evaluarea Comisiei. În acord cu aceasta din urmă, statul membru poate să limiteze domeniul de aplicare al acestei examinări la o parte sau un eșantion adecvat din documentele în cauză. Cu excepția cazurilor justificate corespunzător, termenul pentru efectuarea acestei examinări nu depășește termenul de două luni după perioada de două luni menționată la primul paragraf.

(2) Comisia ține seama de orice element furnizat de statul membru în termenele menționate la alineatul (1).

(3) În cazul în care statul membru nu acceptă concluziile provizorii ale Comisiei, aceasta din urmă îl invită la o audiere pe parcursul căreia cele două părți se străduiesc, în spiritul cooperării fondate pe parteneriat, să ajungă la un acord privind observațiile și concluziile care rezultă din aceasta.

(4) În cazul unui acord, statul membru poate să reutilizeze fondurile comunitare în cauză în conformitate cu articolul 98 alineatul (2) al doilea paragraf.

(5) În absența acordului, Comisia decide cu privire la corecția financiară în cele șase luni care urmează datei audierii, ținând seama de toate informațiile și observațiile prezentate pe parcursul procedurii. În cazul în care audierea nu are loc, perioada de șase luni începe în două luni de la data trimiterii de către Comisie a scrisorii de invitație.”

7 Articolul 105 din Regulamentul nr. 1083/2006, intitulat „Dispoziții tranzitorii”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament nu afectează continuarea sau modificarea, inclusiv eliminarea totală sau parțială a unei intervenții cofinanțate din fondurile structurale sau a unui proiect cofinanțat din Fondul de coeziune aprobat de Comisie pe baza Regulamentelor (CEE) nr. 2052/88 […], (CEE) nr. 4253/88 […], (CE) nr. 1164/94 […] și (CE) nr. 1260/1999 sau a oricărei alte legi aplicabile acestei intervenții la 31 decembrie 2006, care se aplică din acel moment intervenției sau proiectului respectiv până la finalizarea sa.”

8 Articolul 108 din Regulamentul nr. 1083/2006, intitulat „Intrare în vigoare”, prevede:

„Prezentul regulament intră în vigoare în ziua următoare datei publicării sale în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Dispozițiile articolelor 1-16, 25-28, 32-40, 47-49, 52-54, 56, 58-62, 69-74, 103-105 și 108 se aplică de la data intrării în vigoare a prezentului regulament, numai pentru programele din perioada 2007-2013. Celelalte dispoziții sunt aplicabile de la 1 ianuarie 2007.”

9 Regulamentul nr. 1083/2006 a fost abrogat de Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (JO 2013, L 347, p. 320, rectificare în JO 2016, L 200, p. 140).

10 În ceea ce privește corecțiile financiare, articolul 145 din Regulamentul nr. 1303/2013 prevede:

„(1) Înainte de a lua o decizie privind o corecție financiară, Comisia deschide procedura prin informarea statului membru cu privire la concluziile sale provizorii, cerând statului membru să-și prezinte observațiile în termen de două luni.

(2) În cazul în care Comisia propune o corecție financiară pe baza unei extrapolări sau a unei rate forfetare, statul membru are posibilitatea să demonstreze, prin examinarea documentelor în cauză, că nivelul real al neregulii este mai mic decât cel din evaluarea Comisiei. De comun acord cu Comisia, statul membru poate limita sfera de cuprindere a acestei examinări la o proporție corespunzătore sau la un eșantion adecvat din respectiva documentație. Cu excepția cazurilor justificate corespunzător, termenul acordat pentru această examinare nu depășește o perioadă suplimentară de două luni după termenul de două luni menționat la alineatul (1).

(3) Comisia ia în considerare orice probă prezentată de statul membru în termenele prevăzute la alineatele (1) și (2).

(4) În cazul în care nu acceptă concluziile provizorii ale Comisiei, statul membru este invitat de Comisie să participe la o audiere cu scopul de a se garanta că toate informațiile și observațiile relevante sunt disponibile și stau la baza concluziilor Comisiei privind aplicarea corecției financiare.

(5) În cazul unui acord, fără a aduce atingere alineatului (7) din prezentul articol, statul membru poate reutiliza fondurile respective sau [Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM)] în conformitate cu articolul 143 alineatul (3).

(6) În scopul aplicării corecțiilor financiare, Comisia ia o decizie, prin acte de punere în aplicare, în termen de șase luni de la data audierii sau de la data primirii informațiilor suplimentare, în cazul în care statul membru este de acord să prezinte astfel de informații suplimentare în urma audierii. Comisia ține cont de toate informațiile și observațiile prezentate pe parcursul procedurii. În cazul în care nu are loc nicio audiere, perioada de șase luni începe la două luni după data trimiterii de către Comisie a scrisorii de invitație la audiere.

(7) În cazul în care Comisia, în exercitarea responsabilităților ce îi revin conform articolului 75, sau Curtea de Conturi Europeană detectează nereguli care demonstrează existența unei deficiențe semnificative în funcționarea sistemelor de gestiune și control, corecția financiară aferentă reduce contribuția din partea fondurilor sau din FEPAM la programul operațional.

Primul paragraf nu se aplică în cazul unei deficiențe semnificative în funcționarea eficace a unui sistem de gestiune și control care, înainte de a fi detectată de Comisie sau de Curtea de Conturi Europeană:

(a) a fost identificată în declarația de management, raportul anual de control sau opinia de audit prezentată Comisiei în conformitate cu articolul 59 alineatul (5) din Regulamentul financiar sau în alte rapoarte de audit ale autorității de audit prezentate Comisiei și au fost luate măsuri adecvate sau

(b) a făcut obiectul unor măsuri adecvate de remediere aplicate de statul membru.

Evaluarea deficiențelor semnificative în funcționarea eficace a unui sistem de gestiune și control se bazează pe legislația aplicabilă în momentul în care au fost depuse declarațiile de management, rapoartele anuale de control și opiniile de audit relevante.

Atunci când decide asupra unei corecții financiare, Comisia:

(a) respectă principiul proporționalității, ținând seama de natura și gravitatea deficienței semnificative în funcționarea eficace a unui sistem de gestiune și control și de implicațiile ei pentru bugetul Uniunii;

(b) pentru aplicarea unei corecții forfetare sau extrapolate, exclude cheltuielile neconforme detectate anterior de statul membru care au făcut obiectul unor ajustări în conturi în conformitate cu articolul 139 alineatul (10) și cheltuielile supuse unei evaluări în curs privind legalitatea și regularitatea lor în conformitate cu articolul 137 alineatul (2);

(c) ține seama de corecțiile forfetare sau extrapolate aplicate cheltuielilor de statele membre pentru alte deficiențe semnificative atunci când determină riscul rezidual pentru bugetul Uniunii.

(8) Normele specifice fondurilor [aplicabile] FEPAM pot stabili norme de procedură suplimentare pentru corecțiile financiare menționate în articolul 144 alineatul (7).”

11 Potrivit articolului 152 din Regulamentul nr. 1303/2013:

„(1) Prezentul regulament nu afectează nici continuarea, nici modificarea, inclusiv anularea integrală sau parțială, a asistenței aprobate de Comisie în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 sau cu alte dispoziții legislative aplicabile acestei asistențe la 31 decembrie 2013. Regulamentul respectiv sau o astfel de legislație aplicabilă continuă să se aplice în mod corespunzător după 31 decembrie 2013 asistenței sau operațiunilor în cauză până la finalizarea lor. În sensul prezentului alineat, asistența include programele operaționale și programele majore.

(2) Cererile de asistență care sunt prezentate sau aprobate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 rămân valabile.

(3) În cazul în care un anumit stat membru uzează de opțiunea prevăzută la articolul 123 alineatul (3), acesta poate înainta Comisiei o cerere, solicitând ca autoritatea de management să îndeplinească funcțiile unei autorități de certificare, prin derogare de la articolul 59 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006, în ceea ce privește programele operaționale corespunzătoare puse în practică în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1083/2006. Cererea se înaintează împreună cu o evaluare efectuată de autoritatea de audit. În cazul în care, pe baza informațiilor puse la dispoziție de autoritatea de audit și a propriilor sale audituri, Comisia este încredințată de faptul că sistemele de gestiune și control ale respectivelor programe operaționale funcționează eficace și că funcționarea lor nu va fi afectată de îndeplinirea de către autoritatea de management a funcțiilor unei autorități de certificare, aceasta informează statul membru respectiv cu privire la acordul său în termen de două luni de la data primirii cererii.”

12 Articolul 153 din Regulamentul nr. 1303/2013 prevede următoarele:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 152, Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 se abrogă cu efect de la 1 ianuarie 2014.

(2) Trimiterile la regulamentul abrogat se interpretează ca trimiteri la prezentul regulament și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa XIV.”

13 Articolul 154 din Regulamentul nr. 1303/2013 prevede:

„Prezentul regulament intră în vigoare în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolele 20-24, articolul 29 alineatul (3), articolul 38 alineatul (1) litera (a) și articolele 58, 60, 76-92, 118, 120, 121 și 129-147 se aplică de la 1 ianuarie 2014.

Articolul 39 alineatul (2) paragraful al șaptelea teza a doua și articolul 76 al cincilea paragraf se aplică de la data intrării în vigoare a modificării Regulamentului financiar referitoare la dezangajarea creditelor."

Istoricul cauzei

14 Prin Decizia C(97) 3742 din 18 decembrie 1997, Comisia Comunităților Europene a aprobat documentul unic de programare cu privire la acordarea unei contribuții din Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) unui program operațional în cadrul inițiativei comunitare Interreg II/C în favoarea zonelor clasificate ca făcând parte din obiectivele 1, 2 și 5 b), precum și a altor zone în Regatul Belgiei, în Republica Federală Germania, în Republica Franceză, în Marele Ducat al Luxemburgului și în Regatul Țărilor de Jos, stabilind un cuantum maxim pentru FEDER de 137 118 000 de euro.

15 Prin Decizia Comisiei C(2000) 300 din 25 februarie 2000, acest plafon a fost majorat la 141 077 000 de euro.

16 Prin scrisoarea din 21 martie 2003, autoritățile neerlandeze au comunicat cererea lor de depunere a plății finale.

17 Între luna iunie a anului 2004 și luna iunie a anului 2005, Comisia a efectuat, în cadrul auditului său de finalizare a programelor cofinanțate din FEDER în perioada de programare 1994-1999, mai multe vizite de verificare.

18 Prin scrisorile din 7 septembrie 2005 și din 24 ianuarie 2006, Comisia și-a prezentat raportul de audit. Versiunea în limba neerlandeză a fost transmisă autorităților din Țările de Jos la 7 februarie 2006 și a revelat anumite nereguli.

19 Autoritățile neerlandeze și-au prezentat observațiile cu privire la raportul de audit respectiv și au comunicat elemente noi.

20 Prin scrisoarea din 14 mai 2008, Comisia a prezentat raportul final de audit autorităților neerlandeze conform articolului 24 din Regulamentul nr. 4253/88. Versiunea în limba neerlandeză le-a fost transmisă la 15 septembrie 2008.

21 În urma unei audieri care a avut loc la 23 februarie 2009, autoritățile neerlandeze au comunicat elemente noi.

22 Prin Decizia C(2009) 10712 din 23 decembrie 2009 de reducere a asistenței din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) acordată în favoarea programului de inițiativă comunitară Interreg II/C „Bazin de inundare Rin-Mosela" Regatului Belgiei, Republicii Federale Germania, Republicii Franceze, Marelui Ducat al Luxemburgului și Regatului Țărilor de Jos în aplicarea Deciziei C(97) 3742 a Comisiei din 18 decembrie 1997 (FEDER nr. 970010008), Comisia a redus contribuția totală acordată din FEDER cu 7 066 643 de euro (denumită în continuare „decizia atacată").

Procedura și concluziile părților

23 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 5 martie 2010, Regatul Țărilor de Jos a introdus prezenta acțiune.

24 La 11 august 2010, Tribunalul a adresat părților întrebări cu privire la eventualitatea unei suspendări a procedurii în prezenta cauză, fie până la expirarea termenelor de recurs împotriva deciziilor Tribunalului prin care se finalizează judecata în cauzele T-265/08, Germania/Comisia, și T-270/08, Germania/Comisia, fie până la pronunțarea deciziilor Curții prin care se statuează în recursurile formulate împotriva deciziilor Tribunalului în cauzele respective.

25 Prin Ordonanța președintelui Camerei a patra a Tribunalului din 13 septembrie 2010, s-a decis suspendarea procedurii în prezenta cauză, fie până la expirarea termenelor de recurs împotriva deciziilor Tribunalului prin care se finalizează judecata în cauzele T-265/08, Germania/Comisia, și T-270/08, Germania/Comisia, fie până la pronunțarea deciziilor Curții prin care se statuează în recursurile formulate împotriva deciziilor Tribunalului în cauzele respective.

26 La 24 iunie 2015, Curtea a pronunțat Hotărârea Germania/Comisia (C-549/12 P și C-54/13 P, denumită în continuare „hotărârea pronunțată în recurs”, EU:C:2015:412), prin care aceasta din urmă a anulat deciziile de corecție financiară în discuție în aceste cauze, cu privire la programe de finanțare anterioare anului 2000, invocând din oficiu încălcarea de către Comisie a termenului de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

27 Prin hotărârea pronunțată în recurs, Hotărârea din 19 septembrie 2012, Germania/Comisia (T-265/08, EU:T:2012:434), și Hotărârea din 21 noiembrie 2012, Germania/Comisia (T-270/08, nepublicată, EU:T:2012:612) au fost de asemenea anulate întrucât Tribunalul respinsese acțiunile formulate de Republica Federală Germania.

28 La 2 iulie 2015, Tribunalul a invitat părțile să depună observații cu privire la incidența în prezenta cauză a hotărârii pronunțate în recurs.

29 La 13 și, respectiv, la 15 iulie 2015, Regatul Țărilor de Jos și Comisia au depus observații.

30 În observațiile sale, Regatul Țărilor de Jos susține că decizia atacată trebuie anulată, întrucât Comisia ar fi încălcat termenul de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

31 La rândul său, Comisia a atras atenția Tribunalului asupra recursurilor formulate împotriva Hotărârilor din 20 ianuarie 2015, Spania/Comisia (T-111/12, nepublicată, EU:T:2015:28) și Spania/Comisia (T-109/12, nepublicată, EU:T:2015:29), prin care Tribunalul a anulat deciziile de corecție financiară în discuție în acestea, aferente unor programe de finanțare anterioare anului 2000, pentru încălcarea de către Comisie a termenului de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

32 Prin înscrisurile depuse la grefa Tribunalului la 20 mai 2015 și, respectiv, la 28 mai 2015, Regatul Belgiei și Republica Franceză au formulat cereri de intervenție în prezenta procedură în susținerea concluziilor Regatului Țărilor de Jos. Prin deciziile din 4 august 2015, președintele Camerei a patra a Tribunalului a admis aceste intervenții.

33 Regatul Belgiei și Republica Franceză au depus memorii și părțile din litigiul principal au depus observații la acestea în termenele stabilite.

34 La 16 decembrie 2015, Tribunalul a invitat părțile să depună observații cu privire la incidența în prezenta cauză, din perspectiva unei eventuale suspendări, a recursurilor formulate de Comisie împotriva Hotărârilor din 20 ianuarie 2015, Spania/Comisia (T-111/12, nepublicată, EU:T:2015:28) și Spania/Comisia (T-109/12, nepublicată, EU:T:2015:29), și a Hotărârii din 15 iulie 2015, Portugalia/Comisia (T-314/13, nepublicată, EU:T:2015:493).

35 Prin scrisorile din 22 decembrie 2015 și, respectiv, din 4 ianuarie 2016, Comisia și Regatul Țărilor de Jos au indicat că nu invocau nicio obiecție cu privire la suspendarea prezentei cauze în așteptarea pronunțării de către Curte a deciziilor în cauzele C-139/15 P și C-140/15 P, Comisia/Spania, și C-495/15 P, Comisia/Portugalia.

36 Prin decizia din 12 ianuarie 2016, președintele Camerei a patra a Tribunalului a hotărât să suspende procedura în prezenta cauză până la pronunțarea de către Curte a deciziilor în cauzele C-139/15 P și C-140/15 P, Comisia/Spania, și C-495/15 P, Comisia/Portugalia.

37 Prin Hotărârile din 21 septembrie 2016, Comisia/Spania (C-139/15 P, EU:C:2016:707) și Comisia/Spania (C-140/15 P, EU:C:2016:708), Curtea a respins recursurile formulate împotriva Hotărârilor din 20 ianuarie 2015, Spania/Comisia (T-111/12, nepublicată, EU:T:2015:28) și Spania/Comisia (T-109/12, nepublicată, EU:T:2015:29).

38 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a cincea, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.

39 Prin scrisoarea din 27 octombrie 2016, Regatul Țărilor de Jos a introdus o cerere la Tribunal privind reluarea procedurii, în care își reiterează poziția exprimată în scrisoarea sa din 13 iulie 2015 și invită Tribunalul să își întemeieze decizia în prezenta cauză pe articolul 132 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

40 Prin Ordonanța președintelui Curții din 10 noiembrie 2016, Comisia/Portugalia (C-495/15 P, nepublicată, EU:C:2016:907), cauza C-495/15 P a fost radiată din registrul Curții în urma desistării Comisiei.

41 La 11 noiembrie 2016, Comisia a informat Tribunalul că nu avea nicio obiecție cu privire la reluarea procedurii.

42 Prin decizia din 1 decembrie 2016, președintele Camerei a cincea a Tribunalului a informat părțile cu privire la reluarea procedurii.

43 La 20 decembrie 2016, Tribunalul a invitat părțile să depună observații cu privire la incidența în prezenta cauză a Hotărârilor din 21 septembrie 2016, Comisia/Spania (C-139/15 P, EU:C:2016:707) și Comisia/Spania (C-140/15 P, EU:C:2016:708).

44 Prin scrisoarea din 22 decembrie 2016, în cadrul observațiilor sale, Comisia a arătat că Tribunalul dispunea de toate elementele necesare pentru pronunțarea hotărârii în prezenta cauză.

45 Prin scrisoarea depusă în aceeași zi, Regatul Țărilor de Jos, pe de o parte, a informat Tribunalul că nu dorea să prezinte observații orale în cadrul unei ședințe de audiere a pledoariilor și, pe de altă parte, a invitat din nou Tribunalul să își întemeieze decizia în prezenta cauză pe articolul 132 din Regulamentul de procedură, constatând că Comisia nu a respectat termenul de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

46 Prin scrisorile din 5 și din 9 ianuarie 2017, Regatul Belgiei și Republica Franceză au indicat că apreciau de asemenea că Comisia nu respectase termenul stabilit și că, prin urmare, decizia atacată trebuia anulată pe acest temei.

47 La 10 martie 2017, Tribunalul a invitat părțile să depună observații cu privire la invocarea din oficiu de către Tribunal, în temeiul articolului 132 din Regulamentul de procedură, a unui motiv întemeiat pe o încălcare de către Comisie a normelor fundamentale de procedură.

48 La 21 martie 2017, Regatul Țărilor de Jos și Comisia au depus observații.

49 Comisia a arătat că Tribunalul putea, prin ordonanță, să declare acțiunea în mod vădit fondată, în temeiul articolului 132 din Regulamentul de procedură. La rândul său, și Regatul Țărilor de Jos a susținut că Tribunalul se putea pronunța prin ordonanță, în temeiul articolului 132 din Regulamentul de procedură, pentru a declara acțiunea în mod vădit fondată.

50 În aceeași zi, Regatul Belgiei a arătat că Tribunalul trebuia să invoce din oficiu motivul întemeiat pe încălcarea de către Comisie a normelor fundamentale de procedură.

51 La 22 martie 2017, Republica Franceză a depus observații și a arătat că Tribunalul putea, în această ipoteză, să se întemeieze pe articolul 132 din Regulamentul de procedură pentru a declara prin ordonanță acțiunea ca fiind în mod vădit fondată.

52 Regatul Țărilor de Jos, susținut de Regatul Belgiei și de Republica Franceză, solicită Tribunalului:

– anularea deciziei atacate;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

53 Comisia solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii ca nefondată;

– obligarea Regatului Țărilor de Jos la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

54 Cu titlu introductiv, concluziile Regatului Țărilor de Jos trebuie interpretate în sensul că vizează anularea deciziei atacate în măsura în care aceasta îl privește, întrucât motivele invocate de Regatul Țărilor de Jos au în vedere propria situație.

55 Potrivit articolului 132 din Regulamentul de procedură, atunci când Curtea sau Tribunalul s-a pronunțat deja asupra uneia sau mai multor probleme de drept identice cu cele ridicate prin motivele acțiunii și atunci când Tribunalul constată că faptele sunt dovedite, acesta poate, după închiderea fazei scrise a procedurii, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea părților, să decidă să declare acțiunea ca fiind în mod vădit fondată prin ordonanță motivată în care se face trimitere la jurisprudența relevantă.

56 În speță, Tribunalul apreciază că sunt întrunite condițiile de aplicare a articolului 132 din Regulamentul de procedură și decide să se pronunțe fără continuarea procedurii.

57 În primul rând, Regatul Țărilor de Jos, susținut de Regatul Belgiei și de Republica Franceză, arată că decizia atacată trebuie anulată întrucât a fost adoptată după expirarea termenului de șase luni stabilit la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

58 În ceea ce privește Comisia, aceasta consideră mai întâi că Regulamentul nr. 1083/2006 nu constituie cadrul juridic pertinent pentru a aprecia normele de procedură aplicabile deciziilor de corecție financiară pentru programele anterioare perioadei 2007-2013.

59 Comisia susține că regulamentul pertinent pentru aprecierea respectării sau a nerespectării normelor fundamentale de procedură în speță este Regulamentul nr. 4253/88, al cărui articol 24 nu stabilește niciun termen pentru adoptarea unei decizii de corecție financiară.

60 În continuare, în ipoteza aplicabilității în speță a Regulamentului nr. 1083/2006, Comisia precizează că termenele stabilite la articolul 100 alineatul (5) din regulamentul menționat privesc doar programele puse în aplicare după 1 ianuarie 2007 și nu se pot aplica unor programe anterioare acelei date.

61 Aceasta adaugă că din articolul 105 din Regulamentul nr. 1083/2006 reiese că proiectele cofinanțate aprobate în cadrul unui regim anterior continuă să intre sub incidența acestui regim până la finalizarea lor.

62 De asemenea, potrivit Comisiei, normele de procedură constituie un întreg care nu poate fi separat de normele de fond și nu poate exista o aplicare retroactivă a termenelor stabilite la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

63 În această privință, trebuie să se arate că Regatul Țărilor de Jos a menționat motivul întemeiat pe o încălcare a articolului 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006 nu în cererea introductivă, ci în cadrul observațiilor sale privind incidența în prezenta cauză a hotărârii pronunțate în recurs, astfel încât acest motiv trebuie considerat un motiv nou.

64 Cu toate acestea, independent de problema admisibilității unui asemenea motiv, este necesar să se arate că, potrivit jurisprudenței, nerespectarea normelor de procedură referitoare la adoptarea unui act cauzator de prejudicii constituie o încălcare a normelor fundamentale de procedură, care trebuie invocată de instanța Uniunii Europene chiar din oficiu (a se vedea Hotărârea din 4 septembrie 2014, Spania/Comisia, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, punctul 103 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 4 septembrie 2014, Spania/Comisia, C-197/13 P, EU:C:2014:2157, punctul 103 și jurisprudența citată).

65 În această privință, trebuie amintit că dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, exceptând cazurile speciale cum ar fi mai ales cele prevăzute de regulamentele de procedură ale instanțelor Uniunii, o decizie nu poate fi întemeiată de instanța Uniunii pe un motiv de drept invocat din oficiu, chiar dacă este un motiv de ordine publică, fără ca instanța să fi invitat în prealabil părțile să își prezinte observațiile cu privire la motivul menționat (a se vedea hotărârea pronunțată în recurs, punctul 93 și jurisprudența citată).

66 Or, în prezenta cauză, în primul rând, în ceea ce privește problema termenului în care o decizie de corecție financiară trebuie să fie adoptată, Tribunalul a adresat părților întrebări în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii adoptate în urma pronunțării hotărârii din recurs, prin care Curtea a anulat deciziile de corecție financiară în cauză, referitoare la programe de finanțare anterioare anului 2000, invocând din oficiu încălcarea de către Comisie a termenului de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

67 În al doilea rând, Tribunalul a adoptat o a doua măsură de organizare a procedurii, în urma pronunțării Hotărârilor din 21 septembrie 2016, Comisia/Spania (C-139/15 P, EU:C:2016:707) și Comisia/Spania (C-140/15 P, EU:C:2016:708).

68 Prin urmare, se impune constatarea că părțile au fost în măsură să își prezinte observațiile cu privire la aplicarea termenului prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

69 În al doilea rând, în ceea ce privește reglementarea aplicabilă în prezenta cauză, trebuie amintit că Regulamentul nr. 4253/88 a fost abrogat, cu efect de la 1 ianuarie 2000, prin Regulamentul nr. 1260/1999. Acest din urmă regulament a fost abrogat, cu efect de la 1 ianuarie 2007, prin Regulamentul nr. 1083/2006, care a fost abrogat prin Regulamentul nr. 1303/2013, cu efect de la 1 ianuarie 2014.

70 Astfel, pe de o parte, este necesar să se arate că Regulamentul nr. 1303/2013 nu se poate aplica în prezenta cauză, întrucât decizia atacată a fost adoptată în anul 2009.

71 Pe de altă parte, în ceea ce privește Regulamentul nr. 1083/2006, deși din articolul 108 al doilea paragraf din respectivul regulament reiese, desigur, că unele dispoziții din acesta se aplică numai pentru programele de finanțare din perioada 2007-2013, nu este mai puțin adevărat că acesta din urmă prevede de asemenea că articolul 100 din regulamentul menționat, care stabilește termenele de procedură, se aplică de la 1 ianuarie 2007, fără nicio precizare cu privire la perioada de finanțare acoperită.

72 Trebuie să se adauge că articolul 100 din Regulamentul nr. 1083/2006 se aplică și programelor anterioare perioadei 2007-2013, în conformitate cu principiul potrivit căruia normele de procedură se aplică imediat după intrarea lor în vigoare (Hotărârile din 4 septembrie 2014, Spania/Comisia, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, punctul 98, și Spania/Comisia, C-197/13 P, EU:C:2014:2157, punctul 98, Hotărârea din 22 octombrie 2014, Spania/Comisia, C-429/13 P, EU:C:2014:2310, punctul 31, Hotărârea din 4 decembrie 2014, Spania/Comisia, C-513/13 P, nepublicată, EU:C:2014:2412, punctul 48, și Hotărârea din 24 iunie 2015, Spania/Comisia, C-263/13 P, EU:C:2015:415, punctul 53; a se vedea de asemenea în acest sens hotărârea pronunțată în recurs, punctul 84).

73 Această jurisprudență a fost, pe de altă parte, confirmată de Hotărârile din 21 septembrie 2016, Comisia/Spania (C-139/15 P, EU:C:2016:707, punctul 89) și Comisia/Spania (C-140/15 P, EU:C:2016:708, punctul 89), aspect pe care Comisia nu îl contestă.

74 În speță, procedura administrativă care a condus la adoptarea deciziei atacate, de modificare a contribuției financiare acordate Regatului Țărilor de Jos pentru perioada de finanțare 1994-1999, s-a desfășurat în perioada cuprinsă între anii 2004 și 2009.

75 În consecință, în vederea adoptării deciziei atacate, Comisia trebuia să respecte termenul de șase luni prevăzut la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

76 În această privință, este necesar să se precizeze că, în aplicarea acestei dispoziții, Comisia trebuie să se pronunțe cu privire la corecția financiară în termenul de șase luni de la data audierii reprezentanților statului membru în cauză, în ipoteza în care acesta din urmă nu ar accepta concluziile sale provizorii. În cazul în care audierea nu are loc, perioada de șase luni începe în două luni de la data trimiterii de către Comisie a scrisorii de invitație.

77 Astfel, atunci când statul membru nu acceptă concluziile provizorii ale Comisiei, transmiterea de către aceasta din urmă a unei scrisori de invitație la o audiere sau organizarea unei audieri, după caz, constituie momentul de la care începe să curgă calcularea termenului.

78 Or, pe de o parte, din dosarul prezentei cauză reiese că o audiere a avut loc la Bruxelles (Belgia) la 23 februarie 2009, între Comisie și reprezentanții Regatului Țărilor de Jos.

79 Pe de altă parte, se impune constatarea că decizia atacată a fost adoptată la 23 decembrie 2009, respectiv la zece luni de la audiere, fapt pe care Comisia nu îl contestă.

80 Prin urmare, Comisia nu a respectat termenul de șase luni stabilit la articolul 100 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1083/2006.

81 În consecință, se impune declararea prezentei acțiuni ca fiind în mod vădit fondată și anularea deciziei atacate în măsura în care se aplică Regatului Țărilor de Jos.

Cu privire la cheltuielile de judecată

82 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor reclamantei.

83 Regatul Belgiei și Republica Franceză suportă propriile cheltuieli de judecată, potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

dispune:

1) Anulează Decizia C(2009) 10712 a Comisiei din 23 decembrie 2009 de reducere a asistenței din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) acordată în favoarea programului de inițiativă comunitară Interreg II/C „Bazin de inundare Rin-Mosela” Regatului Belgiei, Republicii Federale Germania, Republicii Franceze, Marelui Ducat al Luxemburgului și Regatului Țărilor de Jos în aplicarea Deciziei C(97) 3742 a Comisiei din 18 decembrie 1997 (FEDER nr. 970010008), în măsura în care aceasta privește Regatul Țărilor de Jos.

2) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată.

3) Regatul Belgiei și Republica Franceză suportă propriile cheltuieli de judecată.

Luxemburg, 13 septembrie 2017.

Grefier
E. Coulon

Președinte
D. Gratsias